

Erasmus+

Enriching lives, opening minds.

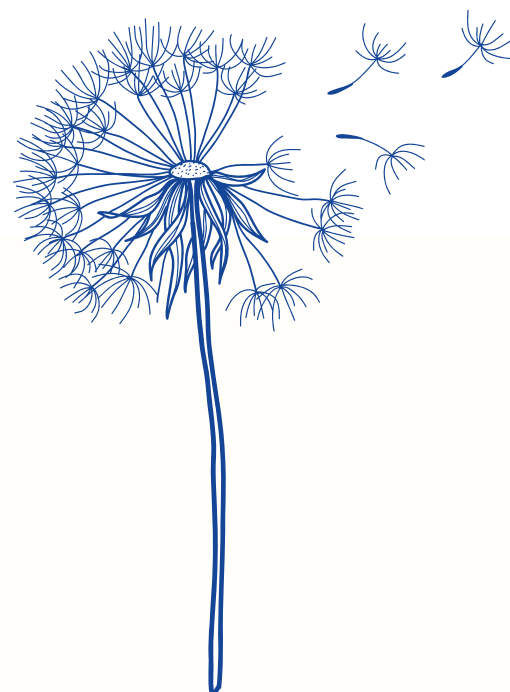

Co-funded by
the European Union

ÎNVĂȚAREA PRIN SERVICIU ÎN FOLOSUL COMUNITĂȚII (SERVICE-LEARNING) ÎN EDUCAȚIA PENTRU DEZVOLTARE DURABILĂ

UN GHID PENTRU PEDAGOGI
REALIZAT
PE BAZA INTERVIURILOR CU PRACTICIENII

AUTORI: CONSORȚIUL SEED

2026

AUTORI:

KATRIN GENEUSS, LUISA HORSTMANN, ISABELL SCHIFFLECHNER, EVGENY FARBER:
EL MUNDO, UNIVERSITATEA LUDWIG-MAXIMILIANS, GERMANIA – PARTENER SEED

LENA HÄUSLER, FELIX LORENZEN, NOA OLDACH:
STIFTUNG LERNEN DURCH ENGAGEMENT, GERMANIA – PARTENER SEED

ROXANA AFLOAREI, BIANCA BALEA, MARIA BUTYKA:
FUNDAȚIA NOI ORIZONTURI, ROMÂNIA – PARTENER SEED

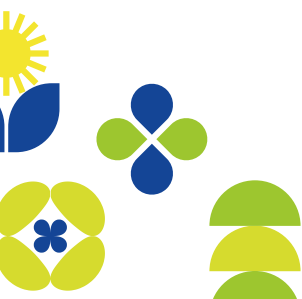
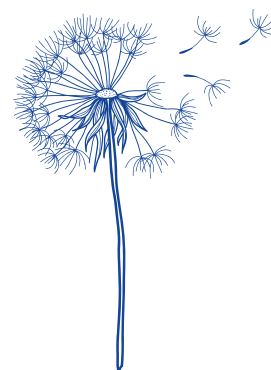
IOANA RALUCA PETRAN:
LICEUL PAVEL DAN, ROMÂNIA – PARTENER SEED

REGINE LEONHARDT:
STIFTUNG GUTE-TAT, GERMANIA – PARTENER DE PROIECT

FINANȚAT DE UNIUNEA EUROPEANĂ. PĂRERILE ȘI OPINIILE EXPRESATE APARTIN
EXCLUSIV AUTORULUI/AUTORILOR ȘI NU REFLECTĂ NEAPĂRAT OPINIILE UNIUNII
EUROPENE SAU ALE AGENȚIEI NAȚIONALE. NICI UNIUNEA EUROPEANĂ, NICI
AUTORITATEA CARE ACORDĂ FINANȚAREA NU POT FI TRASE LA RĂSPUNDERE
PENTRU ACESTEA.

CC-BY-SA 4.0

ACEST MANUAL ESTE LICENȚIAT SUB LICENȚA CREATIVE COMMONS ATTRIBUTION-SHAREALIKE 4.0
INTERNATIONAL (CC BY-SA 4.0).

CUPRINS

1.	DESPRE ACEST GHID.....	4
1.1	COMUNITATEA NOASTRĂ.....	4
1.2	ABORDARE METODOLOGICĂ PENTRU ELABORAREA GHIDULUI.....	5
1.3	GHIDUL NOSTRU.....	5
2.	INTRODUCERE.....	6
2.1	PREZENTARE GENERALĂ A ÎNVĂȚĂRII PRIN SERVICIU (S-L).....	6
2.2	PREZENTARE GENERALĂ A EDUCAȚIEI PENTRU DEZVOLTARE DURABILĂ (ESD).....	7
2.3	CERERE ȘI OFERTĂ.....	7
2.4	PUTEREA INTEGRĂRII S-L ÎN ESD.....	8
3.	ÎNVĂȚAREA PRIN SERVICIU (SERVICE - LEARNING)	11
3.1	INTRODUCERE.....	11
3.2	ISTORIC.....	12
3.3	METODOLOGIE.....	12
3.4	PARTICIPAREA ELEVILOR.....	13
3.5	ACTIVITĂȚI INTERNAȚIONALE DE SERVICE-LEARNING.....	14
3.6	DEZVOLTAREA COMPETENȚELOR PRIN INTERMEDIUL S-L	17
4.	EDUCAȚIE PENTRU DEZVOLTARE DURABILĂ.....	20
4.1	CE ESTE EDUCAȚIA PENTRU DEZVOLTARE DURABILĂ (EDD).....	21
4.2	DOMENII DE TRANSFORMARE.....	22
4.3	CORELAREA PROIECTELOR CU MATERIILE ȘCOLARE	24
4.4	DEZVOLTAREA COMPETENȚELOR PRIN OBIECTIVELE DE DEZVOLTARE INTERIOARĂ.....	26
4.5	TRANSDISCIPLINARITATE.....	29
5.	DE LA PRINCIPIILE SERVICE - LEARNING LA PRACTICA ESD.....	29
5.1	PLANIFICAREA ANUALĂ.....	30
5.2	FACILITARE: DOMENII DE ACTIVITATE.....	33
5.3	EXEMPLE DE BUNE PRACTICI.....	37
6.	DESPRE ACEST GHID.....	41
6.1	MOTIVATIA NOASTRĂ.....	41
6.2	CONSORȚIUL NOSTRU.....	42
6.3	ALȚI ACTORI AI DOMENIULUI DE SERVICE-LEARNING	43
6.4	FINANȚARE ȘI SPRIJIN.....	44
6.5	INFORMATII SUPLIMENTARE	45
7.	BIBLIOGRAFIE.....	46

1. DESPRE ACEST GHID

Acest ghid a fost creat pentru **a sprijini pedagogii** care doresc să integreze Învățarea prin serviciu în folosul comunității (S-L) și Educația pentru Dezvoltare Durabilă (EDD) în practica lor. Este conceput atât ca o **introducere conceptuală**, cât și ca un **instrument practic**, astfel încât să îl puteți parcurge în modul care se potrivește cel mai bine nevoilor, intereselor și contextului dumneavoastră didactic.

1.1 COMUNITATEA NOASTRĂ

Profesori:

Indiferent dacă ești nou în S-L sau ai deja experiență, acest ghid îți va oferi îndrumări pas cu pas, instrumente și exemple pentru a conecta învățarea din sala de clasă cu provocările legate de sustenabilitate.

Directori:

Veți găsi informații despre cum pot fi sprijinite învățământul primar, secundar și educația pentru dezvoltare durabilă (EDD) la nivelul întregii școli, inclusiv modalități de a promova parteneriatele cu organizațiile societății civile și de a încuraja o cultură a implicării civice.

Multiplicatori, formatori de profesori și lectori:

Ghidul oferă fundamente conceptuale și exemple de bune practici care pot fi integrate în programele educaționale, ajutând pedagogii să dezvolte competențele de care au nevoie pentru a aplica învățarea prin serviciu (S-L) pentru EDD.

Profesori debutanți și studenți:

Pentru cei care se pregătesc să devină educatori, manualul oferă puncte de intrare accesibile în învățarea prin serviciu și demonstrează cum poate fi pusă în practică EDD prin proiecte concrete.

CUM SĂ FOLOSIȚI ACEST GHID

Ca un ghid pas cu pas:

Dacă plănuieți să derulați un proiect S-L de la zero, puteți alege să citiți ghidul în ordine, trecând de la înțelegerea conceptelor la planificare, implementare și reflecție asupra proiectului.

Ca o trusă de resurse:

Dacă aveți deja experiență în educația pentru sustenabilitate, puteți apela la metode, instrumente și studii de caz ori de câte ori aveți nevoie de inspirație sau activități specifice.

Ca o resursă de instruire:

Pentru formatorii de profesori și instituții, ghidul poate servi drept componentă a curriculumului în seminarii și ateliere. Exercițiile, exemplele și secțiunile conceptuale pot fi adaptate pentru lucrul în grup și reflecția cu debutanții.

Ca o sursă de inspirație pentru directorii școlilor:

Folosește ghidul pentru a identifica modalități de a integra învățarea prin serviciu (S-L) și EDD în strategia școlii tale, pentru a construi parteneriate durabile și pentru a încuraja o cultură a implicării în rândul personalului și al elevilor.

1.2 ABORDARE METODOLOGICĂ PENTRU ELABORAREA GHIDULUI

Acest ghid este unic prin faptul că recomandările pe care le conține sunt **bazate atât pe cercetare, cât și pe experiența practicienilor**. Aceasta înseamnă că principiile teoretice sunt întotdeauna aliniate cu experiențele din viața reală ale pedagogilor experimentați. Pentru o mai bună lizibilitate a acestui ghid, referințele nu sunt incluse în textul de mai jos. Veți găsi referințele corespunzătoare în bibliografie.

Am preluat conceptele cheie, îmbogățirea lor reciprocă și semnificația lor pentru predarea actuală din **cele mai recente cercetări** și ne bazăm munca pe descoperirile actuale. Capitolele despre planificarea și implementarea proiectelor, cu instrucțiunile pas cu pas pentru proiectarea și realizarea proiectelor S-L pe teme de sustenabilitate, se bazează atât pe lucrări de referință, cât și pe **interviuri cu experți**.

Exemplele și studiile de caz prezintă, de asemenea, **proiecte reale** din școli din Germania, România și alte țări pentru a ilustra modul în care abordarea poate fi implementată în contexte diferite și în condiții diferite. Principiile sunt întotdeauna concepute pentru a fi adaptabile.

Consoțriul SEED a realizat zece interviuri individuale ghidate cu educatori din contexte diferite. Acestea au fost transcrise și evaluate folosind codarea în conformitate cu analiza calitativă a conținutului.

În plus, a fost moderată o discuție de grup internațională (focus grup) pentru a obține informații despre proiectele transnaționale de învățare prin serviciu în contextul EDD. Patru profesori din Germania și România au participat la focus grup.

1.3 INVITAȚIA NOASTRĂ

Acest ghid este conceput ca o resursă vie la care puteți apela în diferite etape ale parcursului dumneavoastră didactic. Indiferent dacă începeți cu activități de clasă mici sau planificați o inițiativă la nivelul întregii școli, materialele de aici sunt concepute pentru a vă sprijini.

Mai presus de toate, vă invităm **să abordați învățarea prin serviciu în folosul comunității (S-L) și EDD cu deschidere și creativitate**.

Fiecare proiect, fiecare parteneriat și fiecare reflecție contribuie la un obiectiv comun: de a oferi tuturor participanților atât o **înțelegere critică**, cât și un **sentiment de autoeficacitate** în modelarea unui viitor durabil.

2. INTRODUCERE

Bine ați venit în lumea învățării prin serviciu în folosul comunității! În ultimii ani, pedagogii din întreaga lume s-au confruntat cu o presiune tot mai mare pentru a face învățarea mai semnificativă, mai relevantă și mai receptivă la provocările timpului nostru. Subiecte precum sustenabilitatea, schimbările climatice, implicarea civică și cetățenia globală au ajuns în prim-planul agendelor educaționale. Profesorii, directorii și factorii de decizie politică deopotrivă își pun o întrebare importantă: **Cum putem ghida elevii** spre a deveni cetățeni activi și responsabili, care înțeleg lumea și știu cum să o schimbe în bine? Un răspuns promițător este **combinarea EDD (Educarea pentru Dezvoltare Durabilă) și S-L (Service - Learning)**. EDD, pe de o parte, este un concept educațional al cărui scop general este dezvoltarea abilităților creative. Service-Learning, pe de altă parte, este o formă de învățare care funcționează în multe moduri pentru a dezvolta aceste abilități. Combinarea acestora, în special, poate îmbogăți foarte mult procesele de predare și învățare.

Acest ghid își propune să **introducă pedagogii în conceptul de S-L**, în special în contextul educației pentru sustenabilitate. Este conceput pentru diriginți și pedagogi care caută **inspirație și îndrumări**.

2.1 PREZENTARE GENERALĂ A ÎNVĂȚĂRII PRIN SERVICIU (S-L)

Învățarea prin serviciu în folosul comunității (Service - Learning) este o abordare educațională care combină **implicarea în comunitate** cu **învățarea academică**.

Participare

În cadrul proiectelor — adesea în colaborare cu organizații ale societății civile — elevii răspund nevoilor reale ale comunității. Aceste proiecte nu sunt activități extracurriculare sau de voluntariat, ci sunt integrate în programa școlară și legate de obiective de învățare clare. Participarea la S-L înseamnă că elevii sunt implicați activ în planificarea, implementarea și reflectarea asupra proiectelor. Ei sunt co-creatori care își asumă responsabilitatea și combină astfel învățarea tehnică cu implicarea în lumea reală. Aceasta variază de la generarea de idei până la gestionarea autonomă a proiectelor și le consolidează simțul responsabilității și abilitățile sociale.

Acțiune și reflecție

Un aspect esențial este că programul S-L nu se rezumă doar la acțiune. Reflecția face parte integrantă din acest proces. Elevii sunt încurajați să analizeze în profunzime experiențele trăite, să examineze problemele sociale, economice sau de mediu implicate și să-și coreleze cunoștințele dobândite cu propriile valori și identitate. Această combinație de acțiune și reflecție susține atât dezvoltarea personală, cât și performanța școlară.

Dezvoltarea competențelor

Cercetările au demonstrat că învățarea bazată pe proiecte (S-L) îi ajută pe elevi să își dezvolte competențe-cheie precum gândirea critică, comunicarea, colaborarea și responsabilitatea civică. De asemenea, aceasta stimulează motivația și implicarea, deoarece elevii simt că procesul lor de învățare are un scop și un impact.

2.2 PREZENTARE GENERALĂ A EDUCAȚIEI PENTRU DEZVOLTARE DURABILĂ (EDD)

EDD este o abordare holistică a predării care **le oferă elevilor** cunoștințele, competențele, atitudinile și valorile **necesare pentru a crea un viitor mai durabil**.

Aceasta subliniază interdependența dintre sistemele de mediu, sociale și economice și **le oferă elevilor mijloacele și îi încurajează** să ia măsuri în cunoștință de cauză cu privire la provocările globale, precum schimbările climatice, sărăcia și inegalitatea.

Profesorii din întreaga Europă și din afara acesteia și-au exprimat nevoia tot mai mare de îndrumare cu privire la modul în care pot pune în practică în mod eficient educația pentru dezvoltare durabilă (EDD) în sălile de clasă. Deși multe școli s-au angajat să abordeze Obiectivele de Dezvoltare Durabilă (ODD), cadrele didactice își doresc idei concrete despre cum să transforme aceste obiective abstracte într-un proces de învățare concret, bazat pe experiență. **Aici intervine Service-Learning.**

2.3 CERERE ȘI OFERTĂ

Mai mulți factori au condus la elaborarea acestui manual și la proiectul mai amplu pe care îl susține:

Cerere din partea profesorilor

Profesorii din Germania, România și alte țări își exprimă în mod repetat interesul pentru implementarea EDD, dar adesea nu dispun de instrumente practice și de formare. Acest proiect va răspunde direct acestei nevoi, oferind profesorilor strategii și exemple concrete.

Dinamica rețelei

În cadrul Rețelei germane de învățare prin implicare socială, numeroși educatori și instituții încep să exploreze modalități de utilizare a acestei abordări pentru a sprijini obiectivele de dezvoltare durabilă. Cu toate acestea, până acum lipseau îndrumări structurate privind integrarea educației pentru dezvoltare durabilă în învățarea prin implicare socială.

Colaborare (internațională)

Proiectele transnaționale „Înțelegerea învățării prin serviciu în folosul comunității” și „Învățarea prin serviciu pentru democrație în Europa” evidențiază un interes tot mai mare pentru parteneriatele educaționale transfrontaliere. Profesorii doresc din ce în ce mai mult să intre în contact cu colegii din întreaga Europă pentru a face schimb de idei și a dezvolta proiecte internaționale de învățare prin implicare socială.

Elaborarea programelor de învățământ

La Universitatea Ludwig-Maximilians din München se lansează noi programe de studiu în domeniul educației pentru dezvoltare durabilă (EDD) și al sustenabilității. Acest ghid va sprijini aceste eforturi, oferind cunoștințe fundamentale și bune practici pentru utilizarea învățării prin serviciu în contextul academic și al formării cadrelor didactice.

Acest ghid nu abordează elaborarea unei noi metodologii educaționale. Dimpotrivă, se concentrează pe promovarea S-L ca metodă adecvată pentru implementarea EDD într-un mod inovator și practic.

În acest ghid veți găsi:

O prezentare generală a fundamentelor teoretice ale Service-Learning și a legăturii acestuia cu educația pentru dezvoltare durabilă

Instrumente practice pentru planificarea și implementarea proiectelor de învățare prin implicare socială în diverse discipline

Studii de caz și exemple de bune practici din școli din întreaga Europă

Strategii pentru stabilirea de parteneriate cu organizațiile societății civile

Sfaturi pentru stimularea reflecției elevilor și sprijinirea dezvoltării personale

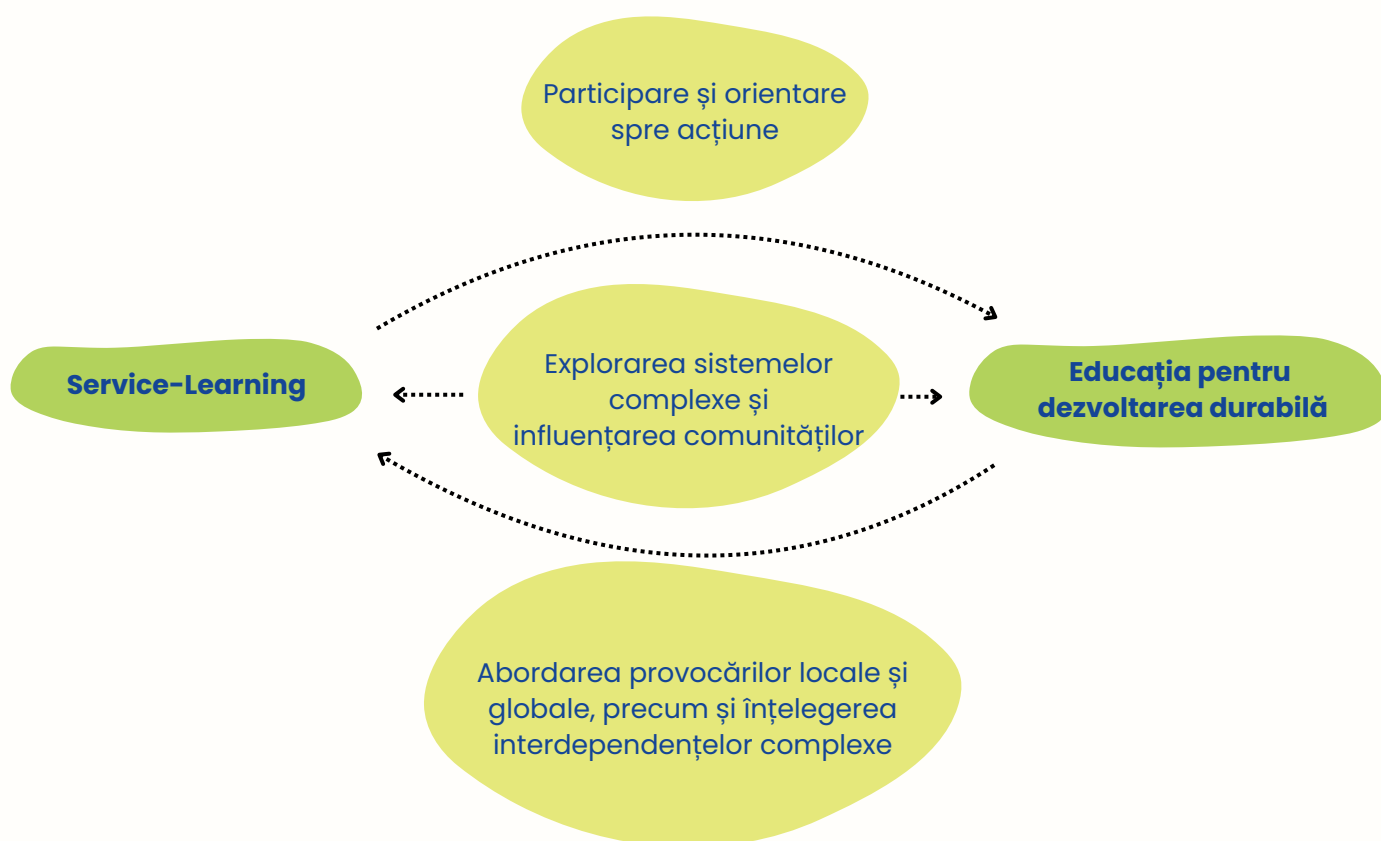
Pe tot parcursul ghidului, punem accentul pe **importanța participării elevilor, pe valorile democratice și pe implicarea în viața reală**. De asemenea, **oferim sugestii** privind evaluarea, activitățile de reflecție și integrarea S-L în programele școlare existente.

2.4 PUTEREA INTEGRĂRII S-L ÎN EDD

Acest proiect se bazează pe ideea că S-L și EDD se pot completa reciproc. Prin integrarea proiectelor S-L în practicile didactice ale EDD, elevii pot **interacționa direct** cu provocările globale, dezvoltând în același timp o înțelegere mai profundă a sustenabilității. În același timp, S-L face ca EDD să fie mai experiențială, mai participativă și mai orientată spre acțiune.

Abordarea împreună a acestora le permite elevilor **să exploreze** propriul rol în sistemele socio-ecologice și să experimenteze potențialul lor de a avea un impact asupra lumii din jurul lor. După cum indică cercetările, o astfel de conștientizare este o condiție prealabilă fundamentală pentru o acțiune democratică și responsabilă.

Prin corelarea programei școlare cu provocările din lumea reală, profesorii pot aborda ODD-urile – în special obiectivele cu prioritate ridicată, precum protecția climei (ODD 13) – în moduri care sunt atât **solide din punct de vedere pedagogic**, cât și **semnificative din punct de vedere personal** pentru elevi. De fapt, studiile au arătat un interes deosebit de ridicat în rândul tinerilor pentru problemele legate de climă, ceea ce face ca acesta să fie un punct de interes oportun și extrem de motivant pentru proiectele S-L.

„Pentru a-i face pe elevi responsabili de ceva,
trebuie să-i implici în proces.”

- Elena Mora 2025

Acest ghid reprezintă o **invitație** de a regândi modul în care predăm, modul în care elevii învață și modul în care școlile pot interacționa cu lumea din jur. Prin implementarea S-L cu accent pe sustenabilitate, **profesorii pot ajuta elevii** să devină nu doar elevi mai buni, ci și cetățeni mai buni – conștienți de provocările lumii și capabili să le facă față.

Fie că sunteți profesor de clasă, multiplicator, director sau formator de profesori, sperăm că această resursă vă oferă sprijinul și inspirația de care aveți nevoie pentru a vă facilita proiectul S-L. Împreună, putem face din educație un impuls atât pentru transformarea personală, cât și pentru schimbarea socială.

PE SCURT:**Service-Learning:**

O metodă care îmbină implicarea socială cu învățarea academică. Cursanții planifică și derulează proiecte, adesea în colaborare cu organizații ale societății civile. În acest fel, ei răspund nevoilor reale ale comunității.

Educația pentru dezvoltare durabilă:

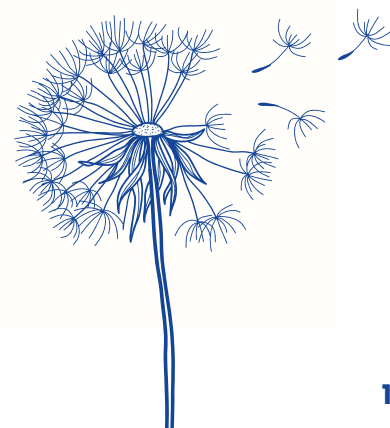
EDD este o abordare holistică a procesului de învățare care le oferă elevilor cunoștințele, competențele, atitudinile și valorile necesare pentru a crea un viitor mai durabil.

Service-Learning și EDD:

Implementarea S-L în cadrul EDD are ca scop abordarea provocărilor ecologice, economice și sociale din mediul imediat al elevilor și exercitarea unui impact pozitiv.

„[Elevii] se gândesc la modul în care pot contribui.
Și cred că asta se datorează faptului că îi îndrumăm prin programul de învățare prin serviciu în folosul comunității.”

– Gudrun Reinders 2025

3. ÎNVĂȚARE PRIN SERVICIU ÎN FOLOSUL COMUNITĂȚII (SERVICE-LEARNING)

3.1 INTRODUCERE

Conceptele educaționale contemporane și modelele de competențe, precum EDD, „Learning Compass 2030” al OCDE, „Deeper Learning” sau cadrele de referință privind competențele secolului XXI și ale viitorului, urmăresc să ofere un răspuns la o lume din ce în ce mai globalizată și la provocările acesteia. Deși nu există un model unic pentru școlarizarea din secolul XXI, există un consens larg: copiii și tinerii **trebuie să aibă posibilitatea de a învăța și de a acționa în moduri interconectate**. Numai astfel își pot dezvolta încrederea, responsabilitatea și reziliența necesare pentru a face față provocărilor complexe.

Tocmai aici intervine S-L. Este o abordare participativă care combină învățarea pe discipline cu implicarea civică a elevilor. **S-L promovează o cultură a învățării** în care copiii și tinerii învață în mod activ prin **participare, co-creație și reflecție conștientă**. În același timp, ei își pun în practică cunoștințele și competențele în abordarea problemelor sociale, ecologice, culturale sau politice – transformând conținutul abstract al învățării în ceva concret și semnificativ.

În cadrul programului S-L, elevii își planifică și își organizează activitățile, reflectează asupra experiențelor lor, fac față provocărilor și găsesc soluții. Astfel, ei dobândesc nu doar competențe specifice disciplinei, ci și abilități sociale și democratice esențiale pentru viața în secolul XXI.

Exemplu:

Proiectul „Friday For Facts” de la Liceul Kaiser Heinrich din Bamberg, Germania. Elevii din clasa a VI-a au analizat cauzele și consecințele schimbărilor climatice în cadrul orelor de biologie și au explorat acțiuni ecologice. La orele de informatică, au efectuat cercetări, au scris scenarii, au filmat și au editat videoclipuri explicative și prezentări despre climă și mediu. Sondajele realizate în rândul colegilor au evidențiat o nevoie reală de mai multe cunoștințe, motivând elevii să împărtășească materialele lor cu școlile din vecinătate.

Prin predarea altora, ei au experimentat modul în care propria lor muncă poate face diferența, dezvoltându-și atât cunoștințele de specialitate, cât și responsabilitatea civică. Acest exemplu ilustrează cât de motivați pot fi tinerii să abordeze subiecte complexe atunci când li se acordă responsabilitate și oportunitatea de a acționa împreună.

Punctul forte unic al programului „Service-Learning” constă în următoarea dublă orientare:

- **Transformarea culturii școlare și a procesului de învățare** prin corelarea conținutului academic cu experiențe relevante din punct de vedere social, prin deschiderea școlilor către comunitățile lor și prin promovarea unui proces de învățare semnificativ, centrat pe elev.
- **Consolidarea democrației și a societății civile** prin dotarea elevilor cu experiențele și competențele necesare pentru implicarea civică și participarea democratică.

3.2 ISTORIC

Deși rădăcinile S-L pot fi regăsite în filosofia învățării experiențiale a lui John Dewey, abia în anii 1980 aceasta a fost recunoscută ca o abordare pedagogică distinctă în Statele Unite, susținută de cercetători, practicieni și factori de decizie. De la începutul anilor 2000, învățarea prin experiență s-a răspândit pe scară largă și în Europa și este acum integrată în mii de școli, colegii și universități din întreaga lume.

Rețea:

În 2022, a fost înființată **Rețeaua pentru învățarea prin Service-Learning în școlile și organizațiile europene (SLESON)**, care reunește instituții și organizații angajate în promovarea S-L în școlile din diferite țări europene. Acest lucru reprezintă un pas important către consolidarea colaborării, a schimburilor și a vizibilității internaționale a învățării prin implicare socială ca abordare educațională transformatoare.

3.3 METODOLOGIE

S-L poate fi implementat ca metodă de predare și învățare în toate disciplinele, tipurile de școli și grupele de vârstă. S-L nu este o activitate extracurriculară rezervată unui grup restrâns de elevi extrem de motivați. Prin urmare, poate constitui un instrument eficient pentru **reorganizarea atât a practicilor de predare și învățare, cât și a culturii educaționale.**

Experiențele din practică arată o mare varietate de moduri în care S-L poate fi conceput. Ceea ce au în comun toate exemplele este faptul că **tinerii participă la democrație** în două moduri: în cadrul clasei și în societate. În conformitate cu o cultură școlară democratică, elevii își planifică și își modelează singuri implicarea, **reflectează** asupra progresului acestora în clasă, discută provocările și dezvoltă soluții. Ei își aplică direct cunoștințele și competențele în practică, colaborând cu parteneri din comunitate și abordând probleme sociale, ecologice, culturale sau politice care contează pentru ei (=serviciu). În același timp, implicarea lor este în mod intenționat legată de **predarea bazată pe cercetare, conținutul curricular și obiectivele de învățare** (=învățare).

Cu toate acestea, aceste obiective pot fi atinse numai dacă S-L este pus în practică cu atenție. Rezultatele cercetărilor, precum și feedback-ul din practică arată clar: S-L nu consolidează automat competențele. Impactul depinde de modul în care abordarea este concepută și facilitată de către profesori.

Din acest motiv, Stiftung Lernen durch Engagement (Fundația Învățarea prin implicare civică) a elaborat **șase standarde de calitate pentru S-L** pe baza rezultatelor științifice privind eficacitatea și condițiile prealabile ale proceselor de învățare. Aceste standarde oferă cadrelor didactice îndrumări pentru o practică eficientă și asigură că experiențele elevilor le consolidează atât competențele academice, cât și cele civice.

Cele șase standarde de calitate ale Service - Learning

Nevoia/ problema reală:

Implicarea civică a elevilor răspunde unei nevoi reale din comunitatea sau societatea lor, aceștia asumându-și sarcini considerate semnificative de către toate părțile interesate.

Legătura cu programa școlară:

Implicarea este integrată în lecții și legată direct de obiectivele curriculare.

Reflecție:

Elevii reflectează în mod regulat asupra experiențelor lor, făcând legătura între practică și învățare.

Participarea elevilor:

Elevii contribuie activ la planificarea, pregătirea și organizarea proiectelor lor de învățare prin implicare în comunitate.

Activități în afara școlii:

Proiectele depășesc limitele sălii de clasă și implică colaborarea cu parteneri externi.

Recunoaștere și concluzie:

Contribuțiile elevilor sunt recunoscute în mod constant prin feedback și sărbătorite la finalul proiectului.

3.4 PARTICIPAREA ELEVILOR

În cadrul proiectelor Service-Learning de înaltă calitate, este esențial ca elevii să se bucure de un grad ridicat de **participare în fiecare etapă a proiectului** (adaptată corespunzător vârstei și cadrului instituțional al acestora), de la planificare și implementare până la finalizare. Abordarea unei provocări pe care ei înșiși o percep ca fiind semnificativă, mai degrabă decât simpla îndeplinire a sarcinilor atribuite, poate spori motivația și identificarea cu proiectul. Elevii ar trebui să aibă ocazia **să aibă un rol activ** în luarea deciziilor, să contribuie cu propriile idei și să le pună în practică. În acest fel, copiilor și tinerilor li se încredințează o responsabilitate reală nu numai în ceea ce privește angajamentul, ci și în sala de clasă și în propriile procese de învățare. Pentru profesori, acest lucru necesită o reflecție asupra propriului mod de a-și înțelege rolul și atitudinile, transformându-se în ghizi ai învățării care recunosc și susțin **elevii ca actori principali** în acțiunile și învățarea lor.

Cu cât elevii sunt mai implicați în S-L, cu atât au mai multe șanse să-și dezvolte încrederea în sine, eficacitatea personală, abilitățile sociale și de comunicare, gândirea critică și să se implice activ în societate în viitor. Totuși, trebuie avut în vedere faptul că elevilor ar putea fi necesar, mai întâi, să li se prezinte conceptele de participare și asumare a responsabilității. Aceste **abilități trebuie dezvoltate treptat**, ceea ce, la rândul său, necesită **abilități de predare** adaptabile din partea profesorilor

„Avem dreptul la opinie și putem decide la ce vrem să ne dedicăm.”

- Elev 2025

3.5 ACTIVITĂȚI INTERNAȚIONALE DE SERVICE-LEARNING

S-L combină învățarea școlară cu implicarea civică, promovând astfel competențele academice și sociale ale elevilor. Atunci când sunt implicate grupuri de elevi din diferite țări, S-L capătă o dimensiune suplimentară: **proiectele transnaționale promovează înțelegerea interculturală și responsabilitatea globală**. În cadrul unui astfel de proiect, elevii colaborează cu grupuri de colegi din alte țări pentru a identifica nevoi autentice de natură socială, culturală, de mediu sau politică. Elevii contribuie apoi activ la dezvoltarea de soluții. Atunci când este conceput cu atenție, S-L internațional permite tuturor participanților să exploreze probleme globale în diferite contexte regionale, să facă schimb de perspective și să înțeleagă provocările legate de durabilitate prin colaborarea cu colegi din alte țări. Profesorii beneficiază, de asemenea, de astfel de formate, deoarece pot face schimb de metode, compara practici curriculare și își pot consolida rețelele profesionale.

Profesorii intervievați pentru acest manual erau convingși că S-L la nivel internațional nu numai că le permite cursanților să interacționeze cu conținutul în diferite contexte culturale, ci îi și ajută să colaboreze cu succes în punerea în practică a acestuia. **Barierile lingvistice și culturale sunt reduse**, înțelegerea lor dincolo de granițele naționale este aprofundată, iar orizonturile lor sunt lărgite prin interacțiuni reale. În acest proces, elevii își consolidează competențele democratice, experimentează participarea și își dezvoltă valori, atitudini și gândire critică – toate acestea fiind competențe esențiale pentru o cetățenie activă în Europa și dincolo de granițele acesteia.

OPPORTUNITĂȚI ȘI BENEFICII

Proiectele internaționale S-L le permit elevilor :

Să colaboreze pe teme comune legate de sustenabilitate, precum combaterea schimbărilor climatice, biodiversitatea sau incluziunea socială.

Să își dezvolte competențe-cheie, printre care gândirea critică, înțelegerea interculturală și gestionarea dezinformării și a prejudecăților.

Să devină motivați și încrezători observând modul în care colegii din alte țări abordează probleme similare.

„Învățarea prin implicare îi trezește deodată pe copii.”

- Elena Mora 2025

PROVOCĂRI DE LUAT ÎN CONSIDERARE

Deși potențialul este mare, cooperarea internațională se poate confrunta cu mai multe obstacole practice:

Timpul limitat pe parcursul anului școlar și calendarele naționale diferite, în special în perioadele de examene și în vacanțe.

Barierele financiare și administrative, cum ar fi costurile de deplasare sau procedurile complexe de aprobare.

Dificultăți în găsirea unor parteneri sau școli adecvate din alte țări dispuse să colaboreze.

SFATURI PRACTICE PENTRU PUNEREA ÎN APLICARE

Pentru a face Service Learning internațional să fie posibil în contextele școlare cotidiene, luați în considerare următoarele strategii:

Începeți cu pași mici și în mediul virtual. Proiectele online sau hibride reduc costurile și permit o participare flexibilă.

Folosiți rețelele existente. Platforme precum eTwinning sau parteneriatele școlare pot servi drept puncte de plecare, dar pot fi utile și alte spații de contact sau instrumente de punere în legătură.

Alegeți perioada potrivită. Perioada mai-iulie este adesea potrivită pentru multe școli europene.

Concentrați-vă pe subiecte comune. Alegeți teme legate de Obiectivele de Dezvoltare Durabilă (ODD) care să fie relevante în toate contextele participante.

Încurajați schimburile de elevi. Rugați-i pe elevi să-și prezinte online descoperirile sau activitățile locale colegilor lor din străinătate. Acest lucru stimulează învățarea reciprocă și motivația.

Includeți practici de cetățenie activă. Activități precum numărarea păsărilor sau colectarea datelor de mediu se pretează la cercetarea colaborativă și pot fi desfășurate cu ușurință la nivel transfrontalier.

Învățarea prin Service-Learning la nivel internațional poate fi o modalitate eficientă de a corela educația pentru cetățenie globală cu acțiunile locale. Chiar și proiectele mici, accesibile tuturor, pot stimula o învățare interculturală semnificativă și le pot arăta elevilor cum eforturile cotidiene contribuie la un viitor durabil comun.

*„Pentru elevii mei, Obiectivul 17 [Parteneriatul] are o semnificație deosebită
– întotdeauna mă întrebă cum putem face ceva împreună cu ceilalți?”
- Vera Schmelz 2025*

*„Proiectele transnaționale pot fi o modalitate de a promova școala
dumneavoastră, de a vă alinia la valorile europene și de a le oferi elevilor
dumneavoastră noi experiențe. Avantajele se resimt la nivel școlar,
comunitar, național și internațional.”
- Iona 2025*

3.6 DEZVOLTAREA COMPETENȚELOR PRIN INTERMEDIUL S-L

Competențe transversale:

Elevii învață să abordeze provocările europene și globale în spirit de colaborare, luând în considerare perspective și interese diverse. Astfel, ajung să perceapă diversitatea ca pe o parte firească a vieții și învață să aprecieze diferențele. Cercetările arată că învățarea prin experiență (S-L) stimulează competențele sociale, interculturale și democratice în moduri cuantificabile.

Participare și autoeficacitate:

Pe măsură ce interesele, experiențele și ideile elevilor ghidează fiecare etapă a proiectului, aceștia descoperă ce înseamnă să construiască împreună procesele de dobândire a cunoștințelor și de luare a deciziilor. Acest lucru le consolidează încrederea în propriile abilități și convingerea că implicarea poate genera schimbări.

Învățare conectată în contexte complexe:

S-L pune accentul pe gândirea în rețea, mai degrabă decât pe fapte izolate. Prin analizarea problemelor din multiple perspective, elevii își dezvoltă competențe de rezolvare a problemelor, de lucru în echipă și de comunicare – abilități esențiale pentru abordarea problemelor complexe la nivel european.

Învățarea limbilor străine:

Pe fondul multilingvismului tot mai răspândit și al comunicării globale tot mai ușoare, cursurile internaționale de limbă străină oferă oportunități autentice de a pune în practică și de a-și perfecționa competențele lingvistice orale și scrise. Colaborarea cu colegi provenind din alte contexte lingvistice și culturale îi ajută pe elevi să înțeleagă nuanțele, să-și aprofundeze conștiința interculturală și să experimenteze relevanța directă a învățării limbilor străine.

Pe scurt, programul International S-L nu numai că îmbunătățește rezultatele școlare ale elevilor, ci îi și pregătește să devină cetățeni democrați capabili să acționeze în mod responsabil într-o lume diversă și interconectată.

Exemplu:

Un exemplu de învățare prin serviciu în folosul comunității la nivel internațional îl reprezintă **proiectul EARN**, o inițiativă transnațională între Portugalia și Germania finanțată de Erasmus+. Elevii din clasele a XI-a și a XII-a au analizat nevoile sociale reale din propriile comunități prin cercetare, interviuri și discuții cu părțile interesate locale. Ulterior, s-au reunit în cadrul unor zile comune de cercetare, vizitând instituții precum organizații pentru protecția animalelor, servicii pentru persoanele fără adăpost și centre de sprijin pentru persoanele cu dizabilități.

Lucrând în grupuri mixte germano-portugheze, elevii au reflectat asupra experiențelor lor în limba engleză și au comparat perspectivele. Rezultatele au fost documentate și utilizate pentru a dezvolta idei inițiale pentru proiecte concrete de voluntariat, care au fost ulterior împărtășite și discutate în cadrul unei conferințe comune. Această colaborare nu numai că a consolidat participarea democratică și capacitatea de a adopta perspective diferite, dar a și favorizat înțelegerea interculturală și aprecierea diversității.

Exemplu:**Proiect european de Service Learning pentru producția de detergenți și produse cosmetice**

Acest proiect internațional a implicat elevi din clasa a XII-a de la instituțiile de învățământ „Regionales Berufsbildungszentrum Technik” (Kiel, Germania) și „Istituto d'Istruzione Superiore Sandro Pertini” (Alatri, Italia). Disciplinele școlare implicate au fost chimia și microbiologia. Ideea proiectului a fost aceea de a utiliza uleiuri produse local (ulei de rapiță și ulei de măsline) pentru a crea produse cosmetice precum creme, balsamuri de buze și deodorante. Elevii și-au propus să investigheze dacă se pot detecta efecte diferite în procesul de fabricație și în produsele finale.

Colaborarea s-a desfășurat în două etape:

- Lansarea proiectului în Alatri, Italia (11–15 martie 2025): Activitățile proiectului au inclus producerea de balsam de buze și săpun de mâini pe bază de ulei de măsline și de rapiță în laboratoarele de chimie ale școlii locale. Elevii au participat, de asemenea, la vizite culturale în Alatri și Napoli.
- Mobilitatea studenților la Kiel, Germania (12–17 mai 2025): Studenții au lucrat în laboratoarele de chimie, fabricând produse cosmetice pe bază de ulei de măsline și de rapiță, folosind esențe de parfum personalizate. De asemenea, un student a susținut un atelier despre prepararea parfumurilor și a esențelor destinate cremelor și săpunurilor de mâini. Activitățile planificate de studenții germani au inclus un raliu urban prin Kiel, vizite culturale în Kiel/Hamburg și o vizită la NPZ (Norddeutsche Pflanzenzucht).

Proiectul s-a încheiat cu o prezentare finală și un eveniment de închidere la care au participat toți elevii și profesorii implicați, precum și directorul școlii.

Această colaborare internațională le-a permis elevilor să se familiarizeze cu intersecția dintre educația pentru dezvoltare durabilă și învățarea prin implicare în comunitate. Această experiență nu numai că le-a dezvoltat competențele practice în chimie, ci le-a și sporit conștientizarea cu privire la consumul durabil și la valoarea resurselor locale.

„Copiii pe care îi învăț sunt mici și nu au voie să călătorească singuri, dar îmi doresc totuși ca ei să intre în contact cu alții și să înțeleagă că nu sunt singuri în problemele lor – că și alți copii din alte țări fac ceva pentru mediu, pentru societate. Cred că acest lucru poate contribui la consolidarea ideii de spirit european, precum și la motivarea lor de a se implica.”

- V. B. 2025

PE SCURT

În Service-Learning, elevii...

... își planifică și își organizează implicarea

... fac față provocărilor

... elaborează soluții

... reflectează asupra experiențelor lor

... dobândesc competențe specifice disciplinei

... dobândesc competențe sociale și democratice

Cele șase standarde de calitate pentru Service-Learning:

- Problemă/ nevoie reală
- Legătura cu programa școlară
- Reflecție
- Participarea elevilor
- Implicare în afara școlii
- Recunoaștere și concluzie

Obiectivele propuse de Service-Learning:

Transformarea culturii școlare și a celei de învățare:

Corelarea conținutului academic cu experiențe relevante din punct de vedere social

Deschiderea școlilor către comunitățile lor

Promovarea unei învățări semnificative, centrate pe elev

Consolidarea democrației și a societății civile:

Echiparea elevilor cu experiențele și competențele necesare pentru implicarea civică și participarea democratică

Impactul potențial al programelor internaționale prin implicare socială

- Competențe transversale și de cooperare
- Participare și autoeficacitate
- Învățarea interconectată în contexte complexe
- Învățarea limbilor străine

4. EDUCAȚIA PENTRU DEZVOLTARE DURABILĂ

4.1 CE ESTE EDUCAȚIA PENTRU DEZVOLTARE DURABILĂ (EDD)

Obiectivul general al EDD este de **a-i responsabiliza și încuraja pe elevi** să se implice în probleme complexe legate de provocările viitorului și să **modeleze activ societatea**. Acest lucru necesită o analiză cuprinzătoare a subiectelor-cheie pentru a examina și evalua aspecte importante dintr-o perspectivă ecologică, economică, culturală, politică și socială. Abilitățile de gândire sistemică reprezintă o condiție prealabilă importantă.

Abordarea problemelor relevante pentru viitor și dezvoltarea competențelor se numără printre condițiile esențiale pentru a colabora în vederea construirii unei societăți stabile și durabile.

În cadrul Educației pentru Dezvoltare Durabilă (EDD), procesele de învățare sunt implementate într-o **manieră orientată spre practică**, ținând cont de programa școlară și adaptate **nevoilor elevilor**. Elevii își asumă un grad ridicat de responsabilitate pentru propriul proces de învățare și negociază prioritățile. Fazele de reflecție comună cu profesorii și alte persoane implicate în procesul de învățare servesc la construirea de rețele, la promovarea gândirii interdisciplinare și critice și la consolidarea coeziunii.

În acest context, EDD se ghidează după Agenda 2030 a Organizației Națiunilor Unite (ONU) pentru Dezvoltare Durabilă, cele **17 Obiective de Dezvoltare Durabilă (ODD)** și orientări privind programa școlară. EDD sporește conștientizarea competențelor necesare pentru a face față provocărilor locale și globale. Cadrul **Obiectivelor de Dezvoltare Interioară (ODI)** a fost elaborat pentru a contribui în mod constructiv la realizarea ODD-urilor și, prin urmare, este util și în acest sens. Este un model bazat pe știință care identifică abilități esențiale, competențe și calități (cum ar fi empatia, reziliența, atenția conștientă) necesare pentru ca indivizii și organizațiile să abordeze în mod eficient provocările globale complexe.

*„Educația pentru dezvoltare durabilă este o problemă socială
actuală care ne privește pe toți.”*

- Raluca Petran 2025

Obiectivele de dezvoltare durabilă (ODD) oferă un cadru recunoscut universal care ajută la alinierea proiectelor S-L cu provocările locale și globale urgente. Acestea permit profesorilor și elevilor să coreleze acțiunile locale de prioritate mai largi, consolidând relevanța și impactul muncii lor. Integrarea ODD-urilor în S-L asigură abordarea de către activități a nevoilor sociale semnificative, promovând în același timp gândirea critică cu privire la schimbarea sistemică.

 OBIECTIVE **DE DEZVOLTARE DURABILĂ**

Organizația Națiunilor Unite (ONU), 2016. Cele 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă. (Disponibil online la: [United Nations \(UN\), 2016. The 17 Sustainable Development Goals. \(Available online at: https://sdgs.un.org/goals\)](https://sdgs.un.org/goals))

Dacă preferați să lucrați cu cele șapte domenii de transformare – energie, mobilitate, consum etc. – în locul celor 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă, capitolul următor al acestui manual conține recomandări din partea profesorilor cu privire la tipurile de proiecte potrivite. Unii profesori au menționat în cadrul interviurilor că aceste domenii de transformare pot fi integrate cu ușurință în programa școlară. Cu toate acestea, cele 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă sunt acum foarte cunoscute și familiare pentru majoritatea elevilor, atât la nivel internațional, cât și local.

„Momentul culminant a fost când elevii mei și-au prezentat temele în fața elevilor de clasa a VI-a — și-au prezentat tema și proiectul. Împreună, au creat o operă de artă.”

- Nora Lehnerer 2025

4.2 DOMENII DE TRANSFORMARE

Integrarea subiectelor legate de EDD în programa școlară este totodată semnificativă și relevantă. Cele șapte domenii de transformare pot fi considerate o alternativă sau o completare la ODD-uri. Domeniile **energiei, mobilității, prosperității și consumului, industriei, resurselor, alimentației, precum și ale orașelor și zonelor rurale** reprezintă domenii-cheie în care elevii sunt încurajați să se implice activ în abordarea provocărilor legate de durabilitate din lumea reală.

Legătura cu activitățile cotidiene îi încurajează pe elevi să dobândească cunoștințe și să le aplice în proiecte care promovează practici durabile și consolidează implicarea responsabilă

Cele șapte domenii de transformare

Transformarea utilizării **energiei** încurajează elevii să exploreze surse regenerabile și tehnologii eficiente care reduc daunele aduse mediului și promovează reziliența climatică.

Domeniul **mobilității** pune accentul pe opțiunile de transport durabil, îndemnând elevii să-și regândească obiceiurile de deplasare în favoarea mersului pe jos, a mersului cu bicicleta și a transportului public, pentru a reduce emisiile.

Transformarea **avuției și a consumului** îi provoacă pe elevi să evalueze critic modelele de consum și să adopte o utilizare responsabilă și echitabilă a resurselor pentru o societate mai corectă.

În domeniul **industriei**, este esențial să se încurajeze inovarea în metodele de producție durabile, să se susțină tehnologiile mai curate, principiile economiei circulare și practicile etice de muncă.

Transformarea **resurselor** se concentrează pe reducerea deșeurilor, promovarea reutilizării și reciclării, precum și asigurarea conservării sistemelor ecologice vitale pentru bunăstarea umană și ecologică.

Transformarea sistemelor **alimentare** și nutriționale oferă informații despre agricultura durabilă, reducerea risipei alimentare și adoptarea unor diete care susțin sănătatea și sustenabilitatea mediului.

Transformarea **orașelor și a utilizării terenurilor** implică elevii în planificarea urbană care echilibrează nevoile umane cu spațiile verzi, protecția biodiversității și infrastructura rezilientă pentru un mod de viață durabil.

CORELAREA PROIECTELOR LA DOMENIILE DE TRANSFORMARE

În cadrul interviurilor cu profesori cu experiență, au fost menționate următoarele proiecte, care pot fi corelate cu domeniile de transformare ale sustenabilității:

Energie:

- Proiecte de protecție a climei
- Fridays for Facts
- Sensibilizarea cu privire la economisirea energiei

Nutriție:

- Cultura alimentară durabilă
- Recuperarea și împărțirea alimentelor
- Bucătăria școlară/reducerea consumului de carne

Avuție și consum:

- Schimbul de haine, reciclarea creativă
- Expoziții privind comportamentul consumatorilor

Mobilitate:

- Proiecte privind reducerea emisiilor de CO₂
- Inițiative privind ciclismul

Resurse:

- Reducerea deșeurilor, economisirea apei și a hârtiei
- Grădini școlare pentru protecția biodiversității

Orașe și terenuri:

- Grădinărit urban, săli de clasă și comunități verzi
- Integrearea refugiaților
- Sprijin pentru persoanele fără adăpost

Industrie:

- Reciclare (textile, materiale plastice)
- Relații publice pentru întreprinderile locale

Proiectele S-L sunt **interdisciplinare** și combină disciplinele școlare (în special științele, politica, etica, limbile străine și arta) cu teme practice din viața de zi cu zi. În exemplele cuprinse în acest manual, legăturile cele mai puternice cu aceste domenii de transformare se regăsesc în legăturile cu domeniile resurselor, prosperității și consumului, alimentației și orașelor.

“Aceste proiecte îmi dau un sentiment de bunăstare și mă fac să mă simt veșnic tânără.”

- Raluca Petran 2025

4.3 CORELAREA PROIECTELOR CU MATERILE ȘCOLARE

În cadrul interviurilor, profesorii afirmă că proiectele interdisciplinare se bazează în principal pe o singură disciplină școlară. Următoarele discipline școlare pot fi asociate cu următoarele proiecte:

Biologie / Științe ale naturii

Grădini școlare, proiecte apicole, reciclare, protecția biodiversității, nutriție, schimbările climatice.

Geografie

Învățare globală, consumul de resurse, poluarea mediului.

etică / Religie/ Politică

Solidaritate, dreptate socială, pace, educație pentru democrație, ateliere despre privilegii.

Limbi

Comunicare, parteneriate internaționale, rapoarte de proiect, rețele sociale.

Arte / Muzică

Expoziții, proiecte de reciclare creativă, implicare artistică în consum sau mediu.

Matematică / Informatică

Sondaje, analiză de date, elaborarea bugetelor, programare pentru prezentări.

Nutriție și științe sociale / Economie domestică

Împărțirea alimentelor, schimbul de haine, gătitul durabil.

Sport / Sănătate

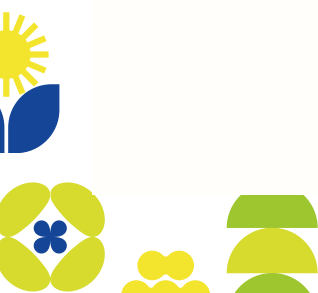
Prevenire, bunăstare, stiluri de viață sănătoase.

„La ora de etică am făcut un exercițiu de reflecție asupra privilegiilor pe care le are fiecare în funcție de locul nașterii. Apoi, elevii au explorat cartierul în care locuiesc — ce instituții există acolo, unde ar putea face un stagiu sau unde ar putea lucra într-o zi?”

- Nora Lehnerer 2025

Prezentare generală: Materii școlare, proiecte și domeniile de transformare

Materie școlară	Proiecte	Domenii de transformare
Biologie / Științe ale naturii	Grădini școlare, proiecte apicole, activități de reciclare, protecția biodiversității, ateliere de protecție a climei.	Resurse Nutriție Energie
Geografie	Proiecte privind mediul global și clima, utilizarea apei și a terenurilor.	Resurse Orașe și terenuri Energie
Etică / Religie / Politică	Proiecte de solidaritate (de ex., sprijin pentru persoanele fără adăpost, integrarea refugiaților), teme legate de pace, ateliere de democrație.	Orașe și terenuri Avuție și consum (prin implicarea publicului, rețele globale)
Limbi	Parteneriate internaționale, rapoarte de proiect, prezentări, rețele sociale.	Orașe și terenuri Avuție și consum (prin implicarea publicului, rețele globale)
Artă / Muzică	Reciclare creativă, expoziții despre consum și mediu, implicare creativă a publicului.	Avuție și consum Resurse
Matematică/ Informatică	Sondaje, analiză de date, calcule bugetare, instrumente de programare pentru proiecte.	Industria Resurse (date și eficiență)
Nutriție și științe sociale / Economie domestică	Împărțirea alimentelor, schimbul de haine, gătitul durabil, conștientizarea nutriției.	Nutriție Avuție și consum Resurse
Sport / Sănătate	Activități privind sănătatea, bunăstarea, exercițiile fizice, prevenirea (de exemplu, nutriție și fitness)	Nutriție Orașe și terenuri (stiluri de viață sănătoase în comunități)

4.4 DEZVOLTAREA COMPETENȚELOR PRIN OBIECTIVELE DE DEZVOLTARE INTERIOARĂ

Multe dintre competențele și calitățile cadrului ODI-urilor enumerate mai jos pot fi cultivate prin formate de predare și învățare, cum ar fi Service-Learning. Obiectivele de Dezvoltare Interioară (ODI) completează ODD-urile și domeniile de transformare, concentrându-se pe capacitățile personale și interpersonale necesare pentru acțiunea transformatoare. Referirea la ODI-uri în Service-Learning încurajează cultivarea empatiei, a rezilienței și a responsabilității etice în rândul cursanților.

Această combinație de obiective globale și competențe interioare consolidează potențialul transformator al S-L. În cele din urmă, utilizarea împreună a ODD-urilor și a ODI-urilor le permite elevilor să contribuie în mod eficient la dezvoltarea durabilă prin implicare informată, reflexivă și hotărâtă.

Informații suplimentare: [Obiectivele de dezvoltare interioară \(ODI\)](https://www.innerdevelopmentgoals.org).

Obiectivele de dezvoltare interioară (ODI), 2026. Cadrul IDG. (Disponibil online la: <https://www.innerdevelopmentgoals.org>)

„Munca elevilor are un scop și asta le oferă satisfacție.”

- Elena Mora 2025

4.5 TRANSDISCIPLINARITATE

S-L reprezintă o abordare transdisciplinară, deoarece reunește instituții academice sau discipline și părți interesate din mediul non-academic. Împreună, acestea încearcă să rezolve probleme complexe din lumea reală, depășind granițele tradiționale ale disciplinelor pentru a crea o înțelegere holistică și soluții practice. Acesta **crează legătura între instituțiile academice și societate**, având ca scop învățarea reciprocă și rezultate transformatoare, în special pentru provocările legate de sustenabilitate. Gândiți-vă, de exemplu, la colaborarea dintre școli sau universități și municipalități, companii sau alte organizații sociale.

Transdisciplinaritatea include...

- Metode co-creative
- Crearea spațiilor de cooperare
- Colaborare și reflecție
- Schimb al tuturor formelor de cunoaștere
- Impact asupra societății în ansamblu
- Procese de învățare reciprocă
- Eficacitatea metodelor de consultanță politică și socială bazate pe știință

O provocare majoră în implementarea proiectelor transdisciplinare o reprezintă **gestionarea timpului** necesar pentru toate măsurile implicate. Cu toate acestea, avantajele acestei abordări integrate depășesc dezavantajele: prin abordarea problemelor din lumea reală, colaborarea poate îmbunătăți calitatea rezultatelor și a practicilor inovatoare. Activitatea transdisciplinară, așa cum este practică întotdeauna în cadrul Service - Learning **contribuie direct la rezolvarea unor probleme reale și complexe** care nu pot fi abordate doar în cadrul școlar.

Sinergia dintre Service Learning și Educația pentru Dezvoltare Durabilă schimbă fundamental mediul de învățare. Aceasta necesită ieșirea din limitele instituției în lumea „reală”. Această tranziție necesită o colaborare strânsă cu actori din afara școlii, inclusiv organizații comunitare, autorități locale și mediul economic.

Acest angajament duce la crearea, în colaborare, a cunoștințelor și a unor soluții adaptate contextului. Drept urmare, **se elimină decalajul dintre teorie și practică, iar cursanții conștientizează relevanța acțiunilor lor.**

PE SCURT:**Educația pentru dezvoltare durabilă (EDD) pe scurt:**

- Îi ajută pe elevi să dobândească cunoștințe și să dezvolte valorile și abilitățile necesare pentru a crea o lume mai durabilă.
- Îi ajută pe elevi să înțeleagă legăturile dintre mediu, economie și societate, pregătindu-i pentru provocările din viața reală la scară locală și globală.
- Utilizează învățarea activă și prin colaborare, astfel încât elevii să învețe prin practică și prin reflecție, ceea ce le dezvoltă abilități solide de rezolvare a problemelor.
- Susține Obiectivele de Dezvoltare Durabilă ale ONU prin promovarea unei viziuni holistice și luând în considerare toate dimensiunile durabilității, precum și toate componentele naturii și ale lumii.

Corelarea ODD-urilor/domeniilor de transformare și a ODI-urilor cu EDD:

- Obiectivele de Dezvoltare Durabilă (ODD) oferă cadrelor didactice teme și ținte importante pentru a ghida EDD, făcând învățarea relevantă pentru problemele globale.
- Obiectivele de dezvoltare interioară (ODI) ajută EDD să se concentreze pe competențe mai profunde, precum empatia, auto-reflecția și construirea de relații bune.
- Combinarea ODD-urilor și a ODI-urilor asigură că elevii dobândesc atât cunoștințe practice, cât și abilități personale pentru a deveni agenți ai schimbării pozitive
- Includerea ODI-urilor în EDD încurajează creșterea personală și curajul, astfel încât elevii să poată aborda cu încredere problemele legate de durabilitate.
- Legarea acestor cadre în EDD inspiră un sentiment de comunitate, ajutând elevii să lucreze împreună ca cetățeni globali responsabili.

Transdisciplinaritatea înseamnă:

- Impact dincolo de granițele instituționale, la nivelul întregii societăți
- Cooperarea cu instituții sau parteneri din afara școlilor
- Colaborare și reflecție
- Schimbul tuturor formelor de cunoștințe și competențe
- Metode co-creative

5. DE LA PRINCIPIILE SERVICE – LEARNING LA PRACTICA EDD

Există o nevoie urgentă de a implementa proiecte S-L în cadrul abordării de învățare pe tot parcursul vieții pe care o are EDD. Provocările cu care se confruntă lumea astăzi – schimbările climatice, inegalitatea, deficitul de resurse, crizele de sănătate și amenințările la adresa păcii – pot fi rezolvate cel mai bine prin combinarea cunoștințelor teoretice cu experiența practică reflexivă.

Implicarea responsabilă și un stil de viață durabil necesită promovarea competențelor, valorilor și atitudinilor elevilor. Programul S-L răspunde acestei nevoi prin reducerea decalajului dintre învățarea academică și implicarea în comunitate în lumea reală, permițând elevilor să aplice ceea ce au învățat în moduri semnificative, aliniată direct la Obiectivele de Dezvoltare Durabilă (ODD). Această abordare duală promovează gândirea critică, colaborarea, și abilitățile de rezolvare a problemelor, consolidând în același timp empatia, solidaritatea și responsabilitatea civică.

Pe scurt, programul S-L din cadrul EDD îi pregătește pe elevi nu doar să înțeleagă provocările legate de sustenabilitate, ci și să contribuie activ la construirea unei societăți mai corecte, mai incluzive și mai reziliente.

Prin implicarea elevilor în proiecte care răspund unor nevoi reale – precum promovarea accesului la apă potabilă (ODD 6), reducerea inegalităților (ODD 10) sau încurajarea acțiunilor climatice (ODD 13) – S-L face legătura între conținutul programei școlare și experiențe care dezvoltă atât competențele academice, cât și responsabilitatea civică. Astfel, S-L devine o cale practică prin care școlile pot contribui direct la realizarea ODD-urilor, pregătind în același timp elevii să prospere ca cetățeni activi și sustenabili într-o lume interconectată, în care EDD este atât necesară, cât și urgentă.

Acest capitol se concentrează asupra **proceselor de planificare și implementare a proiectelor S-L.**

5.1 PLANIFICAREA ANUALĂ

Integrarea unui proiect S-L orientat către EDD în planificarea anuală necesită ca profesorii să urmeze o serie de pași preliminari care să se alinieze atât la programa școlară, cât și la Obiectivele de Dezvoltare Durabilă (ODD). Acest lucru asigură că **proiectul este semnificativ pentru învățarea elevilor și relevant pentru nevoile comunității.**

Următoarele etape pot fi rearanjate sau combinate în orice ordine.

ETAPA 1 – DEFINIREA ODD-URILOR/ODI-URILOR ÎN PROGRAMĂ

Profesorii identifică competențele, subiectele sau disciplinele din programa școlară care pot fi corelate cu unul sau mai multe ODD/ODI.

Alternativ, profesorii pot identifica o nevoie legată de ODD-uri în comunitate și pot explica modul în care aceasta poate fi corelată cu disciplinele predate în acest an.

ETAPA 2 – PROMOVAREA COLABORĂRII INTERDISCIPLINARE

Atunci când profesori de la diferite discipline sunt implicați în proiectul S-L, aceștia colaborează pentru a decide ce competențe și abilități ar trebui să dezvolte elevii.

Ei formulează obiective de învățare și indicatori de performanță, făcând referire explicită la obiectivele de promovare a abilităților și contribuind la dezvoltarea durabilă ori de câte ori este posibil.

ETAPA 3 – DEFINIREA CALENDARULUI ȘI A DURATEI

Profesorul sau echipa de profesori stabilește intervalul de timp pentru implementarea obiectivelor intermediare și durata proiectului.

EXEMPLU :

În cadrul orelor de științe, o unitate despre ecosisteme din biologie poate fi corelată cu ODD 15: *Viața terestră*, în timp ce, la educație civică, o discuție despre egalitate poate fi corelată cu ODD 10: *Reducerea inegalităților*. Ambele se leagă de gândirea critică ODI.

EXEMPLU :

Un profesor de matematică se poate concentra pe colectarea și analiza datelor, în timp ce un profesor de geografie se poate concentra pe cartografierea și înțelegerea resurselor locale. Ambii pot contribui la ODD 6, solicitând elevilor să analizeze datele privind consumul de apă în școală.

EXEMPLU :

Dacă proiectul S-L se referă la ODD 13, plantarea de copaci și atelierile în aer liber ar putea fi planificate pentru primăvară, în timp ce lecțiile pregătitoare și colectarea datelor au loc iarna.

ETAPA 4 – ASIGURAREA SPRIJINULUI ADMINISTRAȚIEI ȘCOLARE

Profesorii solicită administrației școlare sprijin în ceea ce privește programarea, alocarea sălilor și coordonarea activităților. Se poate solicita sprijin și pentru activitățile de relații cu instituții / organizații publice.

EXEMPLU :

În cadrul unui proiect S-L privind ODD 3, conducerea școlii poate contribui la organizarea accesului la sala de sport pentru evenimente de sensibilizare sau la adaptarea orarelor pentru a facilita colaborarea dintre profesorii de biologie și cei de educație fizică.

ETAPA 5 – INTEGRAREA PROIECTULUI S-L ÎN ACTIVITĂȚILE DE BAZĂ

Profesorii includ proiectul S-L în planurile lor anuale de predare, asigurându-se că acesta este recunoscut ca parte a activității obișnuite a disciplinei, nu ca o activitate suplimentară.

EXEMPLU :

Un profesor de limbi străine poate planifica teme de scriere persuasivă care să aibă legătură cu crearea de materiale de promovare a proiectului S-L privind ODD 5 de către elevi.

ETAPA 6 – PROIECTAREA UNITĂȚII DE ÎNVĂȚARE

Echipa didactică elaborează proiectul unității de învățare și atribuie fiecărui profesor sarcini clare în cadrul proiectului. Se stabilesc criteriile de evaluare, metode de reflecție și strategii de evaluare atât pentru rezultatele învățării, cât și pentru impactul proiectului asupra comunității.

EXEMPLU :

Pentru un proiect privind ODD 7, profesorii de științe facilitează experimente privind energia regenerabilă, în timp ce profesorii de informatică îi ghidează pe elevi în crearea unei campanii digitale privind consumul de energie. Evaluarea acoperă atât înțelegerea științifică, cât și abilitățile de comunicare.

ETAPA 7 – IDENTIFICAREA PARTENERILOR ȘI CONSTITUIREA COLABORĂRII

Profesorii și elevii identifică parteneri din comunitate – cum ar fi ONG-uri, autorități locale sau întreprinderi – și convin asupra detaliilor colaborării (resurse, roluri, sprijin).

EXEMPLU :

Pentru un proiect legat de ODD 2, profesorii ar putea colabora cu o bancă locală de alimente sau cu o asociație de fermieri pentru a organiza acțiuni de colectare a alimentelor și campanii de sensibilizare.

ETAPA 8 – INFORMAREA ȘI IMPLICAREA ELEVILOR

Elevii sunt informați cu privire la metodologia S-L, durata proiectului, obiectivele, inclusiv competențele dorite, și criteriile de evaluare. Profesorii și elevii colaborează pentru a stabili modul în care proiectul se raportează la dezvoltarea durabilă. Acest pas este important pentru responsabilitatea comună și motivarea elevilor.

EXEMPLU :

Atunci când lansează un proiect de îmbunătățire a spațiilor verzi locale, profesorii și elevii stabilesc modul în care proiectul nu numai că va aduce beneficii orașului lor, ci va contribui, pe de o parte, la dezvoltarea personală și, pe de altă parte, la obiectivul global al comunităților durabile.

Prin abordarea acestor etape, profesorii se asigură că proiectul S-L este integrat sistematic în practica de predare, se aliază priorităților ODD și promovează atât performanța academică, cât și responsabilitatea socială în rândul elevilor.

„Cred că majoritatea elevilor au parte de experiențe pozitive în cadrul programului de învățare prin implicare în comunitate și, prin urmare, vorbesc în termeni pozitivi despre acesta. Pentru că este un domeniu care îi interesează, în care își pot pune în valoare punctele forte și care se referă la abordarea unor aspecte relevante pentru viața de zi cu zi.”

- Stephan Bickel 2025

„Copiii au elaborat proiectul, au împărțit rolurile și au luat decizii. Ei știu ce au de făcut și o fac foarte bine.”

- Raluca Petran 2025

5.2 FACILITARE: ETAPE

S-L se caracterizează printr-un nivel ridicat de participare și responsabilitate din partea elevilor. Acest capitol prezintă cinci etape în care elevii sunt implicați activ. Profesorii ar trebui să-și vadă rolul în primul rând în sprijinirea și îndrumarea atentă a elevilor. Coordonarea și supravegherea sunt deosebit de utile atunci când comunică cu parteneri externi. Profesorii cu experiență recomandă, de asemenea, ca activitățile de reflecție să fie ghidate de profesori.

Etapele includ:

1. Identificarea problemelor și a partenerilor;
2. Planificare;
3. Implementare;
4. Reflecție;
5. Prezentare/ Recunoaștere.

ETAPI: IDENTIFICAREA PROBLEMELOR ȘI A PARTENERILOR

În această etapă, se colectează și se structurează informații despre nevoile, problemele și resursele unui eventual partener din comunitate. Dacă nu există un partener, implicarea ia forma promovării unei cauze. În ambele cazuri, problema și preocupările sunt prezentate și discutate în mod clar de către elevi.

Ce fac elevii consultându-se cu profesorul:

- Decid ce problemă să abordeze și cum se leagă aceasta de Obiectivele de Dezvoltare Durabilă (ODD). Aleg un partener extern și îi fac o vizită.
- Problema este identificată împreună cu partenerul.
- Colectează date prin sondaje, interviuri sau analiza presei locale și a rețelelor sociale pentru a prezenta contextul subiectului sau al problemei.
- Creează o prezentare clară care evidențiază problema, nevoile, resursele și oportunitățile.
- Subiectele și partenerii sunt prezentați în clasă și se discută pe baza acestora.

EXEMPLU (ODD 6: APĂ CURATĂ ȘI SANITAȚIE):

Elevii unei școli profesionale vizitează un sat unde apa provine din fântâni nesigure. Aceștia intervieveză familiile, care le explică riscurile pentru sănătate pe care le prezintă bolile transmise prin apă. De asemenea, ei descoperă o organizație neguvernamentală locală care a instalat anterior filtre mici de apă în alte regiuni. După o analiză și o discuție în clasă, elevii decid să-și concentreze proiectul pe îmbunătățirea accesului la apă potabilă curată.

ETAPA2: PLANIFICAREA

Această etapă transformă ideea într-un proiect concret, cu obiective, acțiuni și responsabilități clare.

Ce stabilesc împreună elevii și profesorii

- Ce trebuie făcut (obiective și activități)
- Când trebuie făcut (calendar)
- Cum va fi implementat (metode, roluri, instrumente)
- Resursele necesare (financiare, materiale, personal)
- Buget disponibil sau necesar?
- Diviziunea sarcinilor: Cine este responsabil pentru fiecare parte a proiectului?
- Relații publice, schimbul de informații la nivel intern, fluxul de informații cu partenerii

EXEMPLU (ODD 12: CONSUM ȘI PRODUCȚIE RESPONSABILE):

Elevii doresc să reducă risipa alimentară în cantina școlii lor. În faza de planificare, ei decid să organizeze o campanie de sensibilizare și să pună în aplicare un program de compostare pe o perioadă de trei luni. Își împart sarcinile: unii elevi colectează date privind risipa alimentară, alții creează afișe, iar alții contactează experți locali în compostare. Solicită comunității locale și unui lanț de supermarketuri sprijinul necesar pentru a le furniza coșuri de compost și materiale informative. Intenționează să publice informații actualizate pe rețelele de socializare pentru a implica publicul larg.

ETAPA 3: IMPLEMENTARE

Elevii pun în aplicare activitățile pe care le-au planificat.

Ce se întâmplă:

- Activitățile sunt desfășurate împreună cu partenerii, sub supravegherea profesorului.
- În funcție de cerințe și de activitățile planificate, elevii lucrează individual sau în grupuri.
- Partenerii, de exemplu comunitatea, sunt implicați activ în această fază.

EXEMPLU (ODD 13: ACȚIUNI CLIMATICE):

Elevii organizează o acțiune de plantare a copacilor în comunitate. În pregătirea evenimentului, aceștia colaborează cu experți locali în silvicultură și cu organizații neguvernamentale. Unii elevi organizează ateliere pentru copiii mai mici pe tema importanței copacilor. Alții colaborează cu părinții pentru a asigura materialele și uneltele necesare. În ziua acțiunii de plantare a copacilor, copiii mai mici și părinții lor, precum și grupul S-L și profesorii lor, lucrează împreună pentru reîmpădurirea unei zone degradate.

ETAPA 4: REFLECȚIE

Perioadele regulate de activități de reflecție individuală și de grup îi ajută pe elevi să-și contextualizeze experiențele și să le conecteze la dezvoltarea personală, responsabilitatea civică și învățarea academică în diverse discipline.

Ce include reflecția:

- Discutarea provocărilor, succeselor și sentimentelor înainte, în timpul și după proiect. Punerea de întrebări despre cauzele problemei.
- Corelarea experienței din cadrul proiectului cu obiectivele de învățare din sala de clasă și cu Obiectivele de Dezvoltare Durabilă (ODD). Primirea și discutarea feedback-ului din partea profesorilor și a membrilor comunității.
- Conștientizarea dezvoltării unor obiective de dezvoltare interioară, precum empatia sau curajul.

EXEMPLU (ODD 3: SĂNĂTATE ȘI BUNĂSTARE):

După organizarea unei campanii de sensibilizare privind sănătatea mintală în școli, elevii reflectează în jurnale de învățare și discuții de grup. Aceștia vorbesc despre modul în care stigmatizarea împiedică oamenii să caute ajutor și despre modul în care campania lor a schimbat unele atitudini. Cu îndrumarea profesorului, își dau seama că și-au îmbunătățit propriile abilități de comunicare și de leadership. De asemenea, pot simți o ușurare în situații dificile prin împărtășirea dificultăților. Împreună, dezvoltă strategii pentru a face față acestor situații. De asemenea, analizează modul în care stresul poate fi redus în proiectele viitoare.

ETAPA 5: PREZENTARE / RECUNOAȘTERE

Elevii își prezintă rezultatele în public, prezentând atât procesul, cât și rezultatele. Acest lucru este esențial pentru recunoaștere, învățarea prin colabare și dezvoltare personală.

Modul în care elevii își pot prezenta rezultatele:

- Expoziții cu fotografii, videoclipuri sau postere
- Articole în presa locală sau pe site-urile școlilor
- Prezentări la adunările școlare, întâlnirile comunității, serile cu părinții
- Podcasturi, scurtmetraje sau campanii pe rețelele de socializare
- Rapoarte transmise autorităților locale sau partenerilor

EXEMPLU (ODD 15: VIAȚA TERESTRĂ):

După renovarea unui parc local în cadrul lecțiilor de matematică și geografie, elevii organizează o expoziție cu fotografii înainte și după, invită membrii comunității și publică un articol în ziarul local. Sunt lăudați și le sunt recunoscute meritele.

De asemenea, aceștia realizează un scurt videoclip pentru rețelele sociale în care explică modul în care proiectul a contribuit la ODD 15. Formulează sfaturi pentru alte școli care doresc să reproducă inițiativa lor. Acest domeniu de activitate nu numai că celebrează realizările lor, dar îi și inspiră pe alții să se implice.

„Cel mai mare câștig este că copiii devin adulți responsabili.”

- Raluca Petran 2025

„Rolul nostru este să sporim sentimentul de apartenență [al elevilor] la aceeași comunitate, chiar dacă provin din sate diferite.”

- Rodica Ionescu 2025

„Proiectele noastre asigură vizibilitatea școlii și a elevilor în cadrul comunității.”

- Raluca Petran 2025

5.3 BUNE PRACTICI

În multe școli europene, EDD este recunoscută ca un obiectiv important, iar unele țări au inclus-o în programele lor școlare. Cu toate acestea, profesorii și directorii se confruntă uneori cu dificultăți în a transpune acest concept în practici concrete la clasă.

În acest sens, S-L oferă o abordare eficientă: **corelează învățarea disciplinelor de un angajament comunitar semnificativ** și oferă astfel o modalitate bazată pe competențe și experiență de a contribui la realizarea ODD-urilor. Deși numeroase proiecte S-L abordează deja teme legate de sustenabilitate, ele o fac adesea în mod implicit, prin dezvoltarea competențelor relevante (ODI) și aprofundarea cunoștințelor.

Câteva proiecte au pus EDD în centrul atenției în mod explicit – evidențiem două dintre aceste exemple în secțiunea următoare. Ele demonstrează cum conceptele abstracte de sustenabilitate pot deveni tangibile, relevante și motivante pentru tineri atunci când sunt combinate cu S-L.

EXEMPLU: "FRIDAY FOR FACTS" (KAISER HEINRICH GYMNASIUM BAMBERG)

Elevii dintr-o clasă de clasa a VI-a studiază cauzele și consecințele schimbărilor climatice în cadrul orelor de biologie și explorează modalități de a acționa într-un mod ecologic. În curând, și orele de informatică vor fi incluse în proiect: elevii efectuează cercetări online, scriu scenarii, filmează și editează videoclipuri.

Astfel pot împărtăși cunoștințe prin videoclipuri explicative și prezentări PowerPoint despre climă și mediu. Prin sondaje realizate în jurul lor, elevii descoperă că și copiii și tinerii din școlile din apropiere sunt nemulțumiți de nivelul lor de cunoștințe despre schimbările climatice. Prin urmare, există o nevoie reală ca elevii să se implice. Cu ajutorul filmulețelor și prezentărilor lor, copiii îi educă pe colegii lor din școlile învecinate cu privire la acest subiect. Acest exemplu arată cât de motivați sunt tinerii să abordeze chiar și subiecte complexe și provocatoare atunci când se simt capabili de a acționa independent și de a-și asuma responsabilitatea – și, făcând acest lucru, de a colabora pentru a crește gradul de conștientizare.

EXEMPLU: “ZILELE APEI PENTRU COPIII DE GRĂDINIȚĂ” (GUSTAV-WALLE-SCHULE WÜRZBURG)

La Școala Gustav-Walle din Würzburg, o clasă de elevi de clasa a VI-a a explorat tema „apa” în cadrul orelor de fizică, chimie și biologie și a combinat cunoștințele dobândite cu un proiect de implicare socială. Sub îndrumarea profesorului, elevii și-au aprofundat mai întâi cunoștințele despre proprietățile și importanța apei, habitatele acvatice și ciclul apei. Apoi au pus aceste cunoștințe în practică, pregătind unități de învățare ludice pentru copiii de la o grădiniță locală. În grupuri mici, elevii au conceput experimente simple, au explicat fenomene cotidiene și i-au invitat pe copiii de la grădiniță să exploreze activ apa cu toate simțurile. Ca punct culminant, au organizat o excursie comună la un pârâu din apropiere, unde copiii mai mici au putut descoperi apa ca mediu de viață.

Prin acest proiect, elevii nu numai că și-au consolidat competențele științifice, dar au exersat și comunicarea, responsabilitatea și munca în echipă. În același timp, au experimentat modul în care cunoștințele lor pot avea o valoare reală pentru alții – făcând învățarea atât semnificativă, cât și relevantă din punct de vedere social.

6 APĂ CURATĂ
ȘI SANITAȚIE

*„Descoperi calități neașteptate la copii și îi ajuți să se
dezvolte în direcții
în care au deja abilități.”
- Rodica Ionescu 2025*

Planul anual și domeniile de acțiune prezentate în capitolele anterioare se bazează pe recomandările unor profesori cu experiență. Acestea sunt esențiale pentru a înțelege cât de profund pot schimba proiectele S-L cultura școlară, în conformitate cu principiile EDD. Toate etapele se completează reciproc și, coroborate cu ODD-urile, nu numai că îi ajută pe elevi să recunoască importanța globală a acțiunilor lor locale, ci subliniază și relevanța deosebită a lecțiilor din programa școlară.

Proiectele S-L pot fi eficiente la mai multe niveluri. Atunci când S-L este utilizat ca metodă structurată, pot fi dezvoltate competențe, inclusiv competențe specifice disciplinei. Deoarece acestea sunt legate de nevoile comunității în ceea ce privește ODD-urile, elevii pot:

- ... să aplice ceea ce au învățat la școală pentru a schimba comunitatea în bine, contribuind în același timp la realizarea unuia sau mai multor ODD-uri la nivel local, regional, național sau global.
- ... să ia decizii care au rezultate reale, nu doar ipotetice.
- ... să se dezvolte ca indivizi competenți și capabili, dar și ca cetățeni.
- ... să-și dezvolte abilități individuale de leadership, comunicare și lucru în echipă etc.
- ... să experimenteze progresul în propria dezvoltare prin practica reflexivă.
- ... să dobândească o mai bună înțelegere a sinelui, a comunității și a societății, în timp ce lucrează pentru a crea o lume mai bună în mediul lor imediat.

„Împreună cu o școală primară, clasa noastră de clasa a IX-a a construit un kit de experimentare de mari dimensiuni, cu materiale pentru experimente de fizică și chimie. Apoi am dăruit kitul școlii primare și am realizat experimentele împreună cu copiii de acolo.”

- Stephan Bickel 2025

PE SCURT:**De ce învățare prin serviciu în folosul comunității și Educația pentru Dezvoltare Durabilă?**

Service-Learning pentru EDD pregătește elevii nu doar să înțeleagă provocările legate de durabilitate, ci și să contribuie activ la construirea unei societăți mai juste, mai incluzive și mai reziliente.

Etapele implementării unui proiect de Service Learning în cadrul ODD:

- Identificarea problemelor și a partenerilor
- Planificare
- Implementare
- Reflecție
- Prezentare/ Recunoașterea învățării

Atunci când Service-Learning și EDD sunt aduse împreună, elevii pot...

- să aplice ceea ce au învățat pentru a îmbunătăți comunitatea și a contribui la realizarea ODD-urilor la diferite niveluri.
- să ia decizii care au un impact real.
- să se dezvolte ca cetățeni capabili și responsabili.
- să-și consolideze abilitățile de leadership, comunicare și lucru în echipă
- să-și stimuleze dezvoltarea personală prin practica reflexivă
- să dobândească o înțelegere mai profundă a sinelui, a comunității și a societății, contribuind în același timp activ la binele comun.

Planificarea anuală a unui proiect de Service - Learning în corelare cu un ODD:

- alinierea curriculumului la ODD-uri și ODI-uri;
- încurajarea colaborării interdisciplinare definirea calendarului și a duratei;
- obținerea sprijinului conducerii școlii în integrarea proiectului de S-L în planificarea anuală
- proiectarea unității de învățare
- identificarea partenerilor și dezvoltarea colaborării
- informarea și implicarea elevilor

ACEST GHID

6. DESPRE ACEST GHID

Acest ghid este **rezultatul unei colaborări europene** dedicate facilitării învățării prin serviciu (S-L) în conformitate cu principiile EDD. În esență, proiectul își propune să îmbogățească educația pentru sustenabilitate cu calitățile experiențiale ale S-L, oferind în același timp profesorilor competențele și instrumentele necesare pentru a ghida elevii într-un proces de învățare semnificativ și orientat spre practică.

4 EDUCAȚIE DE CALITATE

Mulți tineri manifestă un interes crescând față de probleme precum schimbările climatice, dreptate socială și sustenabilitate. Pornind de la acest angajament, proiectul își propune să sprijine cadrele didactice în a oferi elevilor oportunități de a explora interrelațiile sistemice care stau la baza provocărilor dezvoltării durabile. Împreună, participanții (elevi, profesori, parteneri) pot descoperi cum propriile lor acțiuni pot contribui la schimbare. Astfel, educația devine un spațiu în care înțelegerea critică se poate dezvolta mână în mână cu capacitatea de a acționa.

6.1 MOTIVAȚIA NOASTRĂ

Ideea acestui proiect a luat naștere din conversații și observații în diferite contexte din Germania și România. Mulți profesori și directori de școli și-au exprimat angajamentul față de EDD, dar și-au exprimat totodată incertitudinea cu privire la modul în care pot pune în practică acest concept în activitatea didactică de zi cu zi. În același timp, membrii rețelelor S-L au subliniat potențialul neexploatat al combinării S-L cu educația pentru dezvoltarea durabilă.

Răspunde nevoilor cadrelor didactice:

Profesorii solicită în mod regulat modalități practice de implementare a EDD. Acest proiect le oferă o metodologie testată care leagă învățarea conținutului de implicarea civică.

Valorificarea interesului elevilor:

Studiile arată un interes crescând în rândul elevilor pentru teme legate de sustenabilitate, în special protecția climei. Învățarea prin serviciu oferă elevilor modalități structurate de a canaliza acest interes în acțiuni semnificative, care le dezvoltă competențele.

Consolidarea formării cadrelor didactice:

Universitățile și instituțiile de formare a cadrelor didactice dezvoltă noi programe de studiu în domeniul sustenabilității și al EDD. Acest proiect oferă instrumente concrete, exemple și concepte pentru a integra Service-Learning în aceste programe.

Cooperare internațională:

Proiecte anterioare, precum „Înțelegerea învățării prin serviciu în folosul comunității” și „Învățarea prin serviciu pentru democrație în Europa”, au demonstrat că proiectele transfrontaliere de învățare prin serviciu nu sunt doar posibile, ci și inspiraționale. Acest proiect se bazează pe acest impuls și adaugă un accent specific pe sustenabilitate.

Privind spre viitor, **ne imaginăm că S-L va deveni un instrument firesc pentru implementarea EDD în școlile din Europa.** Prin corelarea predării bazate pe teorie cu acțiunea și reflecția, cu programa școlară și comunitatea, cu implicarea locală și provocările globale, această abordare le permite elevilor să-și dezvolte o înțelegere critică, alături de **un sentiment concret de autonomie.** Pe termen lung, proiectul își propune să consolideze cooperarea internațională în cadrul S-L, să sprijine cadrele didactice în integrarea conceptului de dezvoltare durabilă și să-i inspire pe tineri să se considere contribuabili activi la societăți democratice și durabile.

6.2 CONSORȚIUL NOSTRU

Acest proiect este realizat de un parteneriat de organizații care aduc expertiză complementară în domeniul științelor și învățământului, EDD și formării multiplicatorilor.

UNIVERSITATEA LUDWIG-MAXIMILIANS (LMU) – EL MUNDO, GERMANIA

Rol:
Partner academic

Domeniu de interes:

Formarea cadrelor didactice, elaborarea programelor de învățământ

Contribuție:

Integrează S-L în noile programe de studiu privind Educația pentru Dezvoltare Durabilă și Sustenabilitate. Sprijină viitorii profesori cu instrumente practice și oportunități de aplicare a S-L în studiile lor.

STIFTUNG LERNEN DURCH ENGAGEMENT (LDE), GERMANIA

Rol:
Lider al rețelei naționale

Domeniu de interes:

Practica și diseminarea Service-Learning

Contribuție:

Împărtășește expertiza unei rețele solide formate din 240 de școli, 24 de centre de competență și 70 de formatori instruiți în domeniul S-L. Elaborează programe de formare și colectează cele mai bune practici pentru a consolida utilizarea S-L în cadrul EDD.

FUNDAȚIA NOI ORIZONTURI (NHF), ROMÂNIA

Rol:
Inovator cu experiență

Domeniu de interes:

Corelarea S-L și a sustenabilității

Contribuție:

Lucrează la corelarea Service-Learning-ului și a EDD din 2018. Coordonează Rețeaua Românească de Service-Learning cu peste 150 de școli și ONG-uri și împărtășește rezultatele la nivel regional prin Rețeaua de Service-Learning din Europa Centrală și de Est.

LICEUL "PAVEL DAN", ROMÂNIA

Rol:
Partener școlar

Domeniu de interes:

Pilotare practică și diseminare

Contribuție:

Oferă un context școlar real pentru testarea și perfecționarea proiectelor de învățare prin serviciu. Colaborează îndeaproape cu Inspectoratul Școlar Județean Cluj pentru a disemina rezultatele către școlile din județ și la nivel național.

În colaborare cu „Stiftung Gute-Tat”:

Fundația pune în legătură voluntari individuali și companii implicate social cu diverse oportunități de activități caritabile și de voluntariat corporativ.

Împreună, acești parteneri combină cercetarea academică, practica școlară și implicarea societății civile. Acest lucru asigură faptul că proiectul se bazează pe realitățile cotidiene din sala de clasă, se bazează pe cercetare și este conectat la rețele mai largi care pot difuza rezultatele sale la nivel național și internațional.

6.3 ALȚI ACTORI ÎN DOMENIUL DE SERVICE-LEARNING

GERMANIA:

[1] Ludwig-Maximilians-University (LMU) – el mundo
<https://www.geo.lmu.de/el mundo/de/>

[2] Stiftung Lernen durch Engagement (LdE)
<https://www.servicelearning.de/>

[3] Verein Weltblick – Student in Action e.V.
<http://weitblick-action.de/>

ROMÂNIA:

[4] New Horizons Foundation (NHF)
<https://www.noi-orizonturi.ro/>

[5] “Pavel Dan” High School
<https://liceulpaveldan.ro/>

AUSTRIA:

[6] Pädagogische Hochschule
 Österreich
<https://ph-ooe.at/>

BOSNIA-HERȚEGOVINA:

[7] Interaktivne Otvorene Skole (MIOS)
<https://ioskole.net/>

GRECIA:

[8] Deutsche Schule Athen
<https://www.dsathen.gr/de/>

[9] Social Action & Innovation Centre
<https://www.kmop.gr/>

ITALIA:

[10] Libera Università Maria Ss. Assunta (LUMSA)
<https://eis.lumsa.it/>

[11] Istituto Nazionale Documentazione
 Innovazione Ricerca Educativa (INDIRE)
<https://innovazione.indire.it/>

6.4 FINANȚARE ȘI SPRIJIN

Acest proiect este cofinanțat de **Programul Erasmus+ al Uniunii Europene** în cadrul acțiunii KA210-SCH – Parteneriate la scară mică în educația școlară. Programul sprijină proiecte care consolidează școlile prin promovarea inovării, a implicării civice și a dezvoltării durabile.

Finanțarea Erasmus+ permite partenerilor:

- De a dezvolta resurse practice, cum ar fi acest manual, care oferă cadrelor didactice o metodologie clară pentru combinarea S-L și a ESD.
- De a forma profesori și formatori de profesori în Germania și România, dotându-i cu competențele necesare pentru a îndruma elevii în proiecte care leagă programa școlară de implicarea civică.
- De a testa și de a reproduce proiecte de S-L în școli, cu un accent puternic pe provocările legate de durabilitate și protecția climei (ODD 13).
- De a consolida rețele precum Rețeaua românească de S-L (peste 150 de școli și ONG-uri), Rețeaua germană de S-L (240 de școli, 24 de centre de competență, 70 de formatori) și forumuri internaționale de schimb.
- De a sprijini diseminarea prin intermediul universităților și departamentelor, de exemplu, prin rețelele educaționale ale LMU (BayZeN, Ministerul Bavarez al Educației și Culturii și rețeaua bavareză de profesori pentru ESD).

Prin acordarea acestui sprijin, Erasmus+ se asigură că rezultatele proiectului nu se limitează la instituții individuale, ci ajung la școli, programe de formare a cadrelor didactice și parteneri din societatea civilă din întreaga Europă.

6.5 INFORMAȚII SUPLIMENTARE

Stiftung Lernen durch Engagement

Stiftung Lernen durch Engagement (SLIDE) este o fundație germană dedicată stabilirii învățării prin serviciu implicare (Service-Learning) de înaltă calitate, sau „Lernen durch Engagement”, ca metodologie educațională cheie la nivel național. Această abordare corelează proiectele de implicare civică ale elevilor cu învățarea bazată pe programa școlară pentru a promova competența democratică, autoeficacitatea și o cultură școlară contemporană.

Fundația Noi Orizonturi

Fundația Noi Orizonturi este o organizație non-guvernamentală românească axată pe educația transformativă și experiențială, în principal prin metode de învățare prin serviciu în folosul comunității și aventură în aer liber. Aceasta împuternicește tinerii și comunitățile lor, ajutând copiii și tinerii să-și dezvolte abilități de viață și să devină agenți activi ai schimbării sociale pozitive.

Obiective de Dezvoltare Durabilă (ODD)

Agenda 2030 a Națiunilor Unite pentru Dezvoltare Durabilă este un plan de acțiune global istoric, adoptat în 2015, care stabilește 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă (ODD) și 169 de ținte care trebuie atinse până în 2030. Această agendă universală și indivizibilă urmărește eradicarea sărăciei, promovarea păcii, asigurarea prosperității pentru toți și protejarea planetei în toate dimensiunile sale economice, sociale și de mediu, cu un angajament central de a „nu lăsa pe nimeni în urmă”.

Obiective de Dezvoltare Interioară (ODI)

Obiectivele de dezvoltare interioară (IDG) reprezintă un cadru open-source care definește 23 de competențe și calități bazate pe știință, în cinci dimensiuni ale dezvoltării umane (Ființă, Gândire, Relaționare, Colaborare, Acțiune). Inițiativa vizează accelerarea realizării Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă (ODD) ale ONU, oferind capacitatea interioară necesară persoanelor și organizațiilor pentru a genera schimbări durabile și transformatoare la scară largă.

Service-Learning german (Lernen durch Engagement)

Standardele de calitate LdE (Service-Learning) reprezintă șase criterii pedagogice fundamentale concepute pentru a asigura implementarea eficientă a acestei metode educaționale în școli. Aceste standarde impun integrarea participării elevilor, a implicării lor în răspunsul la o nevoie reală a comunității și a reflecției structurate, menținând în același timp o legătură strânsă cu programa școlară oficială.

Cadrul de referință al competențelor pentru cultura democratică (RFDCD)

Acest document este un ghid destinat educatorilor privind modul de aplicare a Cadrului de referință al competențelor pentru cultura democratică (RFDCD) în cadrul Educației pentru Dezvoltare Durabilă (ESD). Scopul său principal este de a le oferi elevilor valorile, atitudinile și abilitățile necesare pentru a întreprinde acțiuni responsabile și democratice în ceea ce privește provocările legate de climă și durabilitate.

7. BIBLIOGRAFIE

Berger Kaye, C. (2010). *The complete guide to service learning: proven, practical ways to engage students in civic responsibility, academic curriculum, & social action.*

Blum, J. et al. (2022). *Transformatives Lernen durch Engagement – Handbuch für Kooperationsprojekte zwischen Schulen und außerschulischen Akteur*innen im Kontext von BNE.* Umweltbundesamt. Dessau-Roßlau. URL: https://www.umweltbundesamt.de/sites/default/files/medien/1410/publikationen/final_hauptdok_uba_handbuch_transformatives_lernen_bfrei.pdf (accessed 11.12.2025)

Bosset I. & Stucky, N. (2023). *Service Learning: eine Methode für BNE.* Éducation21, Ventuno 1/2023. URL: <https://www.education21.ch/de/ventuno/arbeit-im-wandel/fokus-service-learning> (accessed 11.12.2025)

Brock, A. & Grund, J. (2020). *Non-formale Bildung für nachhaltige Entwicklung: Divers, volatil und dabei feste Säulen der Nachhaltigkeitstransformation.* Berlin.

Council of Europe (2013). *Travel pass to democracy: supporting teachers in preparing students for active citizenship.* Council of Europe Publishing. Strasbourg.

Council of Europe (2018). *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment. Companion Volume with New Descriptors.* Council of Europe Publishing. Strasbourg.

Council of Europe (2025). *Guidance document on applying the Reference Framework of Competences for Democratic Culture (RFCDC) to Education for Sustainable Development (ESD).* Council of Europe Publishing. Strasbourg.

Engagement Global (Länderinitiativen Schleswig-Holstein) (2025). *BNE mit Lernen durch Engagement für Schulen und die drei Phasen der Lehrkräfteaus- und -fortbildung.* Engagement Global. URL: <https://ges.engagement-global.de/bne-mit-ide-fuer-schulen-und-die-drei-phasen-der-lehrkraefteaus-und-fortbildung.html> (accessed 11.12.2025)

Fundația Noi Orizonturi (2016). *Conectează-i la comunitate: Învățarea prin serviciu în folosul Comunității.*

Fundația Noi Orizonturi (2016). *Făcut și învățat: 36 de activități de reflecție prin care să îi ajuti pe elevi să extragă lecții din orice experiență.*

Fundația Noi Orizonturi & Council of Europe (2021). *Schools for the benefit of the community. Guide for carrying out service-learning projects.* URL: <https://rm.coe.int/guide-service-learning-projects-english/1680a4a903>. (accessed 07.12.2025).

Giesenbauer, B. (2023). *Peer Learning für Hochschullehrende: Implementierung nachhaltigkeitsorientierter Lehrformate wie Service Learning durch kollegiale Beratung.* Zeitschriftenausgabe AUG100488. Waxmann Verlag. URL: <https://www.waxmann.com/ausgabeAUG100488> (accessed 11.12.2025)

Gómez Villalba, I. & M. & Arantzazu, O. (2021). *Aprendizaje-Servicio y Desarrollo Sostenible. Reflexiones y experiencias.* Khaf (Edelvives), Spanien. URL: <https://www.edelvives.com/es/Catalogo/p/aprendizaje-servicio-y-desarrollo-sostenible> (accessed 11.12.2025)

Hörsch, C. et al. (2023). Wie gelingt Bildung für eine nachhaltige Entwicklung in der Schule? Eine empirische Studie zur Entwicklung von Nachhaltigkeitskompetenzen und zur Rolle der Lehrkraft. *Die Deutsche Schule*, 115. Jg., Heft 2. URL: https://www.pedocs.de/volltexte/2023/26984/pdf/DDS_2023_2_Hoersch_et_al_Wie_gelinkt_Bildung.pdf (accessed 11.12.2025)

Inner Development Goals (o.J.). *Transformational Skills for Sustainable Development*. URL: <https://innerdevelopmentgoals.org/framework/>. (accessed 07.12.2025).

Mauz, A. & Gloe, M. (2019). *Demokratiekompetenz bei Service-Learning. Modellentwicklung und Anregungen für die Praxis*. Stiftung Lernen durch Engagement. Berlin.

Mauz, A. & Gloe, M. (2023). *Service-Learning für ein demokratisches Europa*. Stiftung Lernen durch Engagement. Berlin.

Regina, C. & Candelaria F. (2017). *Manual de Service-learning în Europa Centrală și de Est pentru profesori și elevi implicați*.

Reimer, T.; Osann, I. & Godat, F. (2020). *Service Learning – Persönlichkeitsentwicklung durch gesellschaftliches Engagement. Projekte agil zum Ziel führen – Phasen, Methoden, Beispiele*. München.

Reinders, H. (2016). *Service Learning – Theoretische Überlegungen und empirische Studien zu Lernen durch Engagement*. Beltz Juventa. Weinheim.

Ricke, A. (2018). *Finding the Right Fit: Helping Students Apply Theory to Service-Learning Contexts*. *Journal of Experiential Education*, 41(1), 8-22.

Rieckmann, M. (2023). *Service Learning für nachhaltige Entwicklung in der Lehrer*innenbildung*. URL: https://www.researchgate.net/publication/370285799_Service_Learning_fur_nachhaltige_Entwicklung_in_der_Lehrerinnenbildung (accessed 11.12.2025)

Rieckmann, M. et al. (2025). *Projekt SENATRA – Service Learning und nachhaltige Transformation an Hochschulen*. Universität Vechta et al. URL: <https://senatra-projekt.de/> (accessed 11.12.2025)

Schneidewind, U. (2018). *Die Große Transformation. Eine Einführung in die Kunst gesellschaftlichen Wandels*. Frankfurt am Main.

Singer-Brodowski, M. (2023). *Dr. Mandy Singer-Brodowski über BNE mit LdE (LdE-Podcast Folge 14)*. Lernen durch Engagement – Podcast. Podigee. URL: <https://ide.podigee.io/14-singer-brodowski> (accessed 11.12.2025)

Singer-Brodowski, M. & Taigel, J. (2020). *Transformatives Lernen im Zeitalter des Anthropozäns*. In: Sippl, C. et al. (Hrsg.). *Das Anthropozän lernen und lehren*. Studienverlag, S. 357-368. Innsbruck, Wien.

Staatsinstitut für Schulqualität und Bildungsforschung (isb). (o.J.). *Arbeitskreis "Lernen durch Engagement (LdE)" – Beispiele aus der Praxis – Projekt: Wassertage für Kindergartenkinder*.

United Nations (o.J.). *Sustainable Development Goals*. URL: <https://www.un.org/sustainabledevelopment/>. (accessed 07.12.2025).

Vilsmaier, U.; Brandner V. & Engbers M. (2017). *Research In-between: The Constitutive Role of Cultural Differences in Transdisciplinarity*. *Transdisciplinary Journal of Engineering & Science* 8(1).

Yorio, P. & Ye, F. (2012). *A meta-analysis on the effects of service-learning on the social, personal, and cognitive outcomes of learning*. *Academy of Management Learning & Education*, 11(1), 9-27.